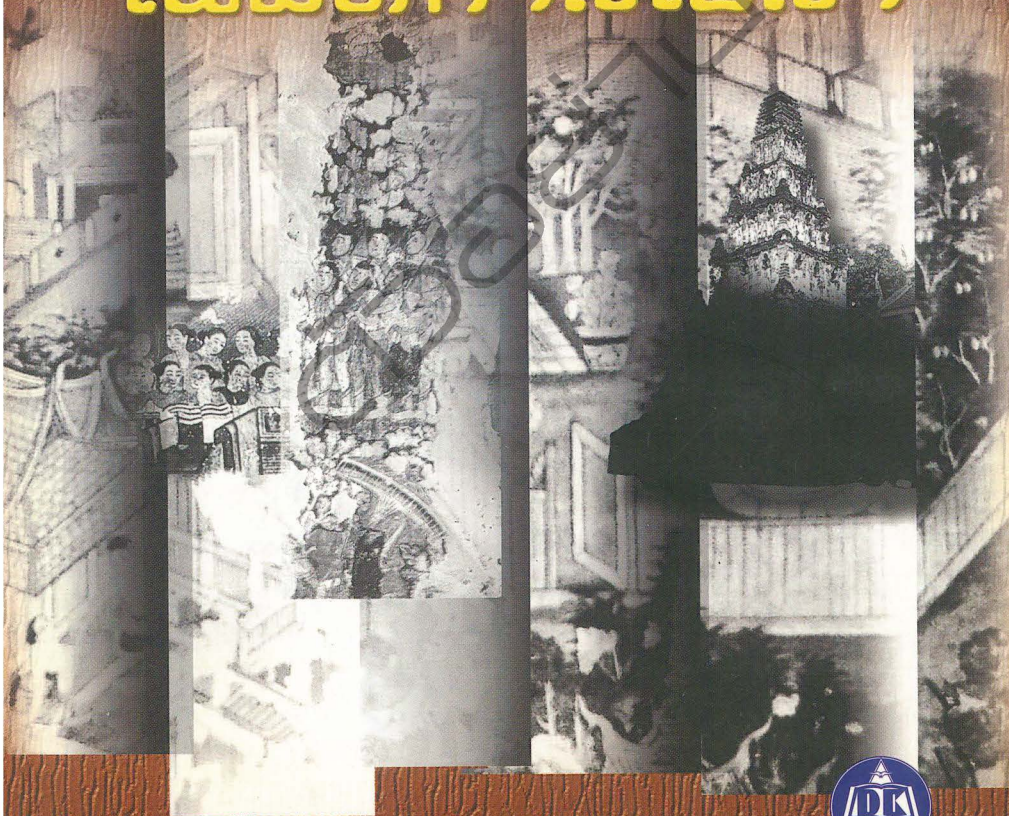

ប័ណ្ណរំលឹកប្រវត្តិសាស្ត្រអង្គរវត្តស្វាយរៀង

ស្វាយរៀង

វិស័យវិទ្យាសាស្ត្រ

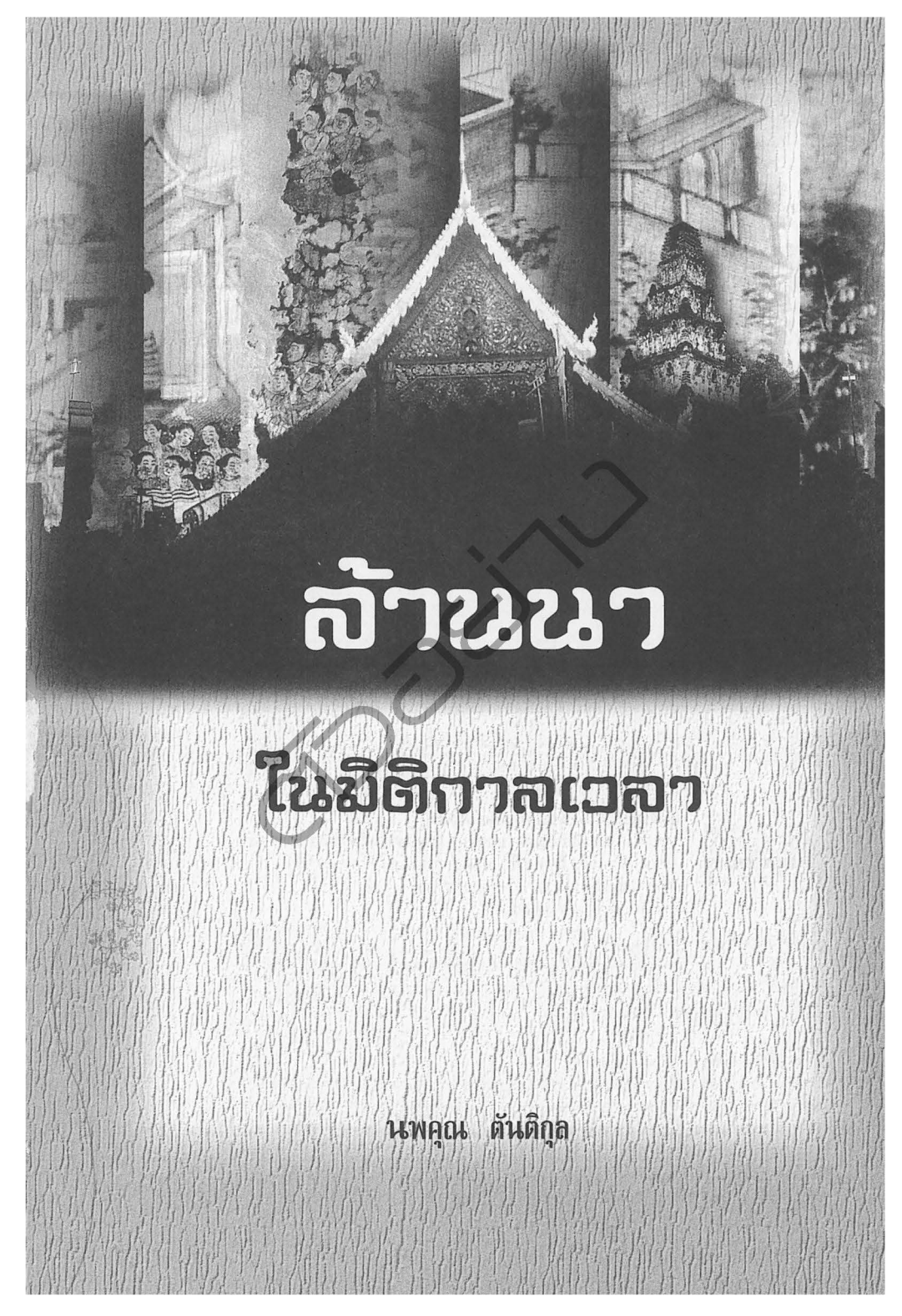

អង្គរវត្ត ស្វាយរៀង

The Knowledge Center

វិទ្យាសាស្ត្រប្រវត្តិសាស្ត្រ ប្រាសាទ

ล้านนา

ในมิติกาลเวลา

นพคุณ ตันติกุล

ตำนานสำนักพิมพ์

ฉบับแต่อดีต อาณาจักรล้านนา ถือเป็น

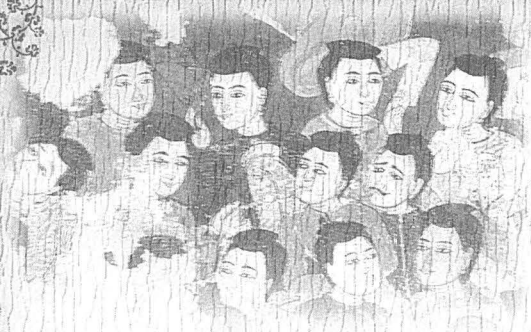
อาณาจักรเก่าแก่ของแผ่นดินไทยอาณาจักรหนึ่ง ซึ่งผ่านการเดินทางของยุคสมัย ผ่านการสร้าง เลื่อม ล่มสลาย นับครั้งไม่ถ้วน จนกลายเป็นประวัติศาสตร์ทางชนชาติที่ยาวนาน สืบย้อนกลับไปได้ไกลถึงการมาเยือนของบรรพบุรุษในยุคแรก ๆ ที่มีความหลากหลายทางชนเผ่า อยู่มาพอสมควร ความหลากหลายและระยะเวลาอันยาวนานนี้เอง ทำให้อาณาจักรล้านนามีวัฒนธรรม ประเพณี และแบบแผนเป็นของตนเองอย่างชัดเจน อันเป็นความภาคภูมิใจยิ่ง

ณ เวลาปัจจุบัน อาณาจักรล้านนาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยไปแล้ว ซึ่งก็คือแถบจังหวัดทางภาคเหนือ โดยเฉพาะเชียงใหม่ ที่ทุกคนรู้จักดีว่าเป็นเมืองที่มีความเจริญและสวยงามด้านธรรมชาติ และประเพณีทั้งดงาม นำมาเยือนสักครั้งให้ได้

สำนักพิมพ์ขอนำเกร็ดประวัติศาสตร์ล้านนา “ล้านนาในมิติกาลเวลา” เล่มนี้ ซึ่งเรียบเรียงขึ้นจากลูกข้าวนึงผู้ไม่ยากให้ความสำคัญภาคภูมิแห่งอาณาจักรล้านนาที่สูญหายไปตามกาลเวลา จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่การศึกษา และผู้สนใจต่อไป

ด้วยความปรารถนาดี

The Knowledge Center

ตำนาน

ตำนานใบมิติกาลเวลา เป็นเรื่องราวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแผ่นดินนี้ตั้งแต่สมัยโบราณ ที่มีจดหมายเหตุได้กล่าวถึง และได้บันทึกไว้พอที่จะอ้างอิงได้ ที่ผู้เขียนได้ค้นพบในปัจจุบัน อันเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้

ส่วนเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์นั้น เรายังทำการศึกษากันน้อยมาก ยังเป็นองค์ความรู้ที่ไม่ค่อยเป็นเรื่องเป็นราว พบแค่เครื่องมือหินที่ยังไม่รู้ว่าเป็นของชนเผ่าไหน มีมาตั้งแต่ยุคไหนต้องรอให้มีข้อมูลมากกว่านี้ ค่อยว่ากันต่อไป

เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางของการเมืองการปกครองของราชอาณาจักรล้านนา มาตั้งแต่เมื่อ ๗๐๐ กว่าปีแล้ว แม้ในปัจจุบันเชียงใหม่จะไม่ได้เป็นเมืองศูนย์กลางการปกครองแต่ก็ยังคงทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคเหนืออยู่ต่อไป ดังนั้นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเชียงใหม่จึงมีผลกระทบต่อส่วนอื่นของประเทศไปด้วย

ดังนั้นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเชียงใหม่ ตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน จึงเป็นสิ่งที่ต้องติดตามศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

มีเรื่องราวของพระนักปราชญ์องค์หนึ่ง มีคัมภีร์ที่กล่าวถึง
ท่านถึงสามเล่ม คือ มูลคตสนาญาณคัมภีร์ ตำนานพระมหาญาณคัมภีร์
และตำนานวัดป่าแดง ตำนานทั้งสามฉบับ ได้รับการปริวรรตสู่ภาษา
ไทยกลางเรียบร้อยแล้ว โดยอาจารย์บำเพ็ญ ระวิน แห่งมหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ สองตำนานแรกพิมพ์รวมกันเป็นเล่มเดียว เล่มที่สามพิมพ์
แยกออกมาในคราวงานสมโภช ๗๐๐ ปีของเมืองเชียงใหม่

หนังสือทั้งสามเรื่องนับว่ามีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
พุทธศาสนาในเมืองไทย แต่มีปัญหาตรงที่ว่าอ่านยากอ่านเย็น เต็ม
ไปด้วยศัพท์แสงภาษาบาลี และภาษาถิ่นล้านนาโบราณ ยากที่นักเรียน
ระดับต่ำลงมาจะเข้าใจได้ง่าย จึงทำให้เยาวชนของเราเสียโอกาสที่จะ
ศึกษาเรื่องราวของนักปราชญ์ผู้นี้ได้อย่างง่าย ๆ ตามภูมิปัญญาของเขา

ผู้เขียนในฐานะนักเขียนท้องถิ่น และในฐานะครูอาสา
ภูมิปัญญาชาวบ้าน มีหน้าที่เข้าไปสอนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ใน
โรงเรียนละแวกหมู่บ้านของผู้เขียนเอง จึงได้คิดสร้างสรรค์ตำราขึ้น
เพื่อให้เด็ก ๆ เยาวชนตั้งแต่ประถมปลายขึ้นไป ใช้เป็นคู่มือการเรียนรู้
เรื่องท้องถิ่นตามการศึกษาแผนใหม่ ที่ต้องการให้เด็ก ๆ เรียนรู้เรื่อง
ท้องถิ่นของตนเอง เพื่อจะได้ภูมิใจรักและหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง

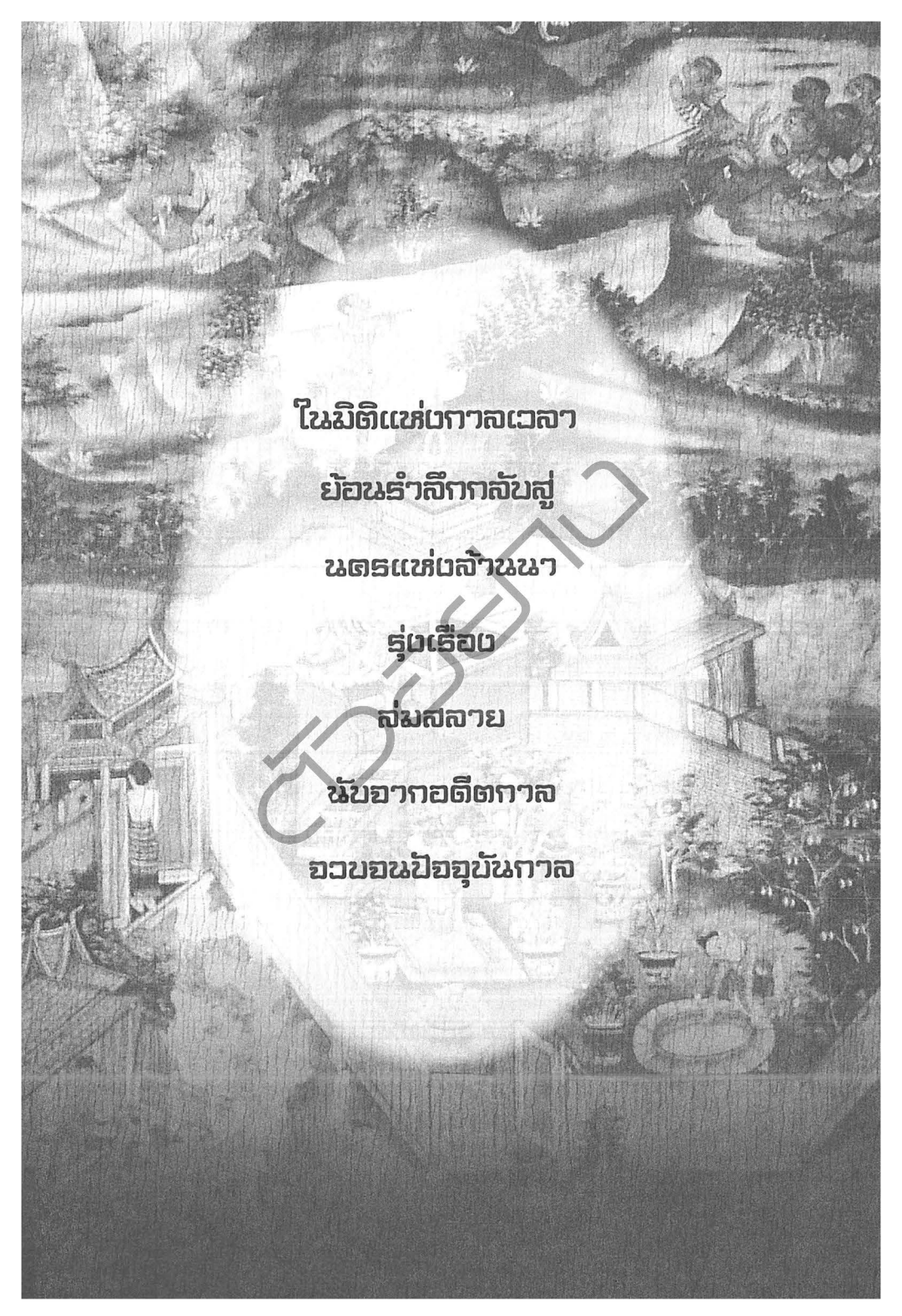
ผมจึงขอเสนอเรื่องนี้เข้ามาสู่วงการศึกษามัยปัจจุบัน แต่
จะได้ผลแค่ไหน ก็ต้องช่วยกันอ่านดู แล้วช่วยหาข้อบกพร่อง เพื่อนำ
กลับมาปรับปรุงให้ดีขึ้น

ฉกฉก ๓๓๓๓๓๓

សារប័ណ្ណ

តំណែំ

១. ឃើងបែងរំលែកបុព្វកាល	៩
២. ជីវាថ្វាយ	១៧
៣. សប្តត្រាធរក្សាប្រាសាទក្នុងស្រុក	២៣
៤. ធម្មតាភូមិភាគប្រទេស	២៩
៥. ប្រាសាទបុរាណ	៤៥
៦. សេចក្តីសង្ខេបប្រាសាទ	៦៣
៧. ធម្មតាប្រាសាទបុរាណ	៦៧
៨. ប្រាសាទបុរាណប្រាសាទ	៧៣
៩. ប្រាសាទបុរាណប្រាសាទ	៨១
១០. ការបង្កើនប្រាសាទបុរាណ	៩៣
១១. ប្រាសាទបុរាណប្រាសាទ	១១១
១២. ធម្មតាប្រាសាទបុរាណ : ធម្មតាប្រាសាទបុរាណ	១២១
សំរាប់ការបង្កើនប្រាសាទបុរាណ	១២១
វិធានការបង្កើនប្រាសាទបុរាណ	១៣៦

ໃນវិទិແກ່បកាលເວລា

ຍັងនຳສຶກລັບສູ່

ທຣແກ່ບລ້າងຜາ

ຮູ່ເຮືອບ

ລ່ຽມສລາຍ

ຜັບຂາກວດີຕກາລ

ຄວບຄຸມປັດຊຸບັດກາລ

เชียงใหม่ในบุพกาล

เมืองเชียงใหม่ในสมัยโบราณ เป็นเสมือนแอ่งหรืออ่างขนาดมหึมา ใหญ่กว่าอ่างน้ำทองคำไหน ๆ ที่พวกผู้ชายขี่เมื่อยชอบลงไปให้หมอนวดบริการ จนหายเมื่อยหายป่วยทางจิตใจอะไรอย่างนั้น แต่ถ้าโชคไม่ดี อาจจะได้ของแถมที่น่าสยอง

ในอดีตแอ่งเชียงใหม่ มีชนชาติต่าง ๆ พากันมาแสวงหาลาภ มีทั้งพวก ละว้า มอญ กะเหรี่ยง ไทข ชาวเขมรเผ่าต่าง ๆ นับไม่ถ้วน ตลอดจนพวก ฮ่อ กูลา ฝาสี แม้ว อีโก้ มูเซอ กูลาชาวคังขอ คือ ฝรั่ง จันจาระไนไม่หมด

อนุสาวรีย์พระเจ้าพรหมมหาราช ตั้งอยู่หน้าว่าการอำเภอแม่สาย
อ.แม่สาย ค.เวียงพางคำหรือพางคำ จ.เชียงราย

ชนชาติแรกที่ปรากฏตัวในเชียงใหม่ก่อนใครอื่น ตามหลักฐานที่บันทึกไว้ในพงศาวดารโยนก และตำนานพื้นเมืองหลายแห่ง คือ ชาวละว้า หรือ ลัวะ หรือ ละ หรือ ว้า ว่ากันหลายชื่อตามแต่ใครจะเรียก ชาวละว้านั้นจะว่าไปนับเป็นชนชาติแรกที่ตำนานในแถบสุวรรณภูมิกล่าวถึงว่าอยู่ทั่ว ๆ ไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อนุชาคเนย์

แต่ชาวละว้าก็มีใช้คนพื้นถิ่นที่กำเนิดในสุวรรณภูมิ ทางพม่ากล่าวว่า เดิมทีพวกละว้าอยู่โน้น ทางทะเลทรายโกบีอันแห้งแล้ง เพราะไปหลบอยู่หลังเขาหิมาลัยที่ยอดสูงเลยเมฆ บังทางลมมรสุมมิให้ฝนไปตกทางหลังเขาในมองโกเลีย พวกชาวละว้าจึงหนีความแห้งแล้งคุ่มหน้าเดินล่องมาทางใต้ ลงมาตั้งหลักอยู่ริมทะเลแถวพม่าได้ ในเมืองหงสาวดี อันเป็นแหล่งมรสุมที่อุดมสมบูรณ์ด้วยน้ำท่าข้าวปลาอาหาร

จากนั้นก็มิชาวอินเดียได้พวกปัลลวะได้เดินเรือมาแสวงหาโชคลาภทรัพยากรทางเกาะตะมะปากแม่น้ำอิรวดี แถวเมืองหงสาวดี แล้วชายฉกรรจ์นักเดินเรือชาวเตลัง(ชาวอินเดียใต้)พวกนี้ มาได้หญิงพื้นเมืองชาวละว้าเหล่านี้เป็นเมีย จนเกิดลูกหลานเป็นลูกผสม และเรียกลูกผสมระหว่างแขกปัลลวะกับพวกละว้าว่า มอญ ซึ่งพวกมอญเรียกตนเองว่า หม่น หรือ ม่น

ความจริงพวกกันทางเชื้อชาติ มอญและละว้า เป็นคนในกลุ่มตระกูลภาษาเดียวกัน จัดอยู่ในกลุ่ม มอญ-เขมร ด้วยความเป็นคนในกลุ่มตระกูลภาษาเดียวกัน พวกนี้จะกลุ่มหนึ่งในที่ราบลุ่มลำน้ำปิง พวกนี้ลงจากตอยจากเขามาสร้างเมืองละพูน หรือละปูน ตามลำเนียงพื้นบ้าน

เมืองละพูนเป็นสังคมเมืองที่มีความซับซ้อน ยุ่งยากในการบริหาร ไม่เหมือนตามที่เคยอยู่บนดอยปกครองกันแบบชนเผ่ากลุ่มเล็ก ๆ ในระบบครอบครัวเครือญาติของชนเผ่าโบราณ ดังนั้นจึงพากันลงมาอยู่เชิงพระราชธิดา พระเจ้ากรุงละโว้ (ลพบุรี) คือ พระนางจามเทวี อันเป็นเมืองที่นักวิชาการเรียกว่า **ละปุระ** (เมืองละว้า หรือ ลัวะ นั่นเอง)

ทั้งชื่อเดิมของเมืองหริภุญไชยนั้นคือ **ละปูน** คำว่า **ละ** น่าจะเป็นคำที่บอกว่าความหมายเป็นเมืองของละ หรือ **ละว้า** นั่นเอง ส่วนคำว่า **ปูน** อาจจะเป็นคำละว้าที่แปลว่าเมืองก็ได้ ต้องศึกษากันต่อไป

เรื่องอย่างนี้มีตัวอย่างทางประวัติศาสตร์ของเชียงใหม่ ในสมัยราชวงศ์มังราย ช่วงตอนปลายราชวงศ์ที่ชาดรัชทายาทสืบเชื้อสายพระเจ้ามังรายในแผ่นดินล้านนา ทั้งนี้ในรัชสมัยพระเมืองเกษแก้ว (ตามพงศาวดารลาว หรือพญาเกศตามตำนานเชียงใหม่) ได้ไปอัญเชิญพระไชยเชษฐาพระราชโอรสของพระเจ้าโพธิสารกษัตริย์ลาวล้านช้าง ที่มีพระราชมารดาเป็นเจ้าหญิงเชียงใหม่ คือพระนางยอດคำมาปกครองเมืองเชียงใหม่

ตำนานฝ่ายลาวกล่าวว่าเป็นพระราชธิดากษัตริย์เชียงใหม่มาเสวยราชย์ในเชียงใหม่ปี พ.ศ. ๒๐๙๑ ทั้งนี้เพราะ **ลาวล้านช้างกับยวนหรือโยนกล้านนาเป็นคนในตระกูลภาษาไต** ด้วยกัน เหมือนกับละว้าที่สร้างเมืองละปูนกับชาวเมืองละว้า ที่เป็นชนในกลุ่มภาษาเดียวกัน พูดภาษาเดียวกันรู้เรื่อง

ภาษาจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญ ในการอัญเชิญเจ้านายมาปกครองบ้านเมืองยามขาดแคลนผู้ปกครอง

คงสนุกพิลึก หากชาวเมืองพูดภาษาหนึ่ง เจ้านายพูดภาษาหนึ่ง ถ้าอย่างนี้ก็เป็นกรปกครองด้วยอำนาจการยึดครองทางการเมืองแล้ว มิใช่ด้วยการอัญเชิญมาเป็นเจ้านายมาเป็นกษัตริย์ เช่น กรณีของล้านนาและละปูนหรือลำพูน (น่าจะเป็นชื่อใหม่ที่ทางกรุงเทพฯ ตั้งขึ้น ?) เป็นการอัญเชิญคนในตระกูลภาษาเดียวกันมาปกครองด้วยความเต็มใจของไพร่บ้านพลเมืองทั้งปวง

ปัจจุบันยังมีชาวละว้า (ชื่อที่พวกเขาเรียกตนเอง) ที่ยังคงรักษาภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมได้พอสมควร อยู่ที่บ้านบ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังมีที่หมู่บ้านบ่อหลวง อุมลอง แม่เฒ่า วังกอง บ้านเฒ่า บ้านขุน และบ้านนาพอน

จากงานวิจัยค้นคว้าของคณะอาจารย์ถัน รัตนกก (รวมบทความของอาจารย์ถัน รัตนกก ๒๕๒๙. อดีตสำเนา) กล่าวถึงลัเวในจังหวัดเชียงใหม่ที่หมู่บ้านดังกล่าวมาว่า เดิมพวกลัเวมีพื้นเพอยู่ในแหลมทอง เช่นเดียวกับพวกเมงหรือมอญ อันเป็นคนในตระกูลภาษามอญ-เขมร เดียวกัน อยู่กันตรงกลางแหลมอินโดจีน ที่เมืองละว้าหรือลัเวปุระคือเมืองลพบุรีในปัจจุบันนั่นเอง พวกละว้าเหล่านี้ได้แพร่กระจายขึ้นมาตามลำน้ำปิง แล้วเดินทางไปทางลำน้ำคงหรือสาละวิน ในพม่าปัจจุบัน พวกที่ตามกันขึ้นมาในระยะหลังมาตั้งมั่นในลำน้ำปิงทั่วไป พวกนี้เรียกกันว่า **ว้าเฒ่า** แต่พวกไทยเราเรียกพวกเขาว่า ลัเว

ในปัจจุบันพวกชาวละว้าหรือลัเว ส่วนใหญ่ตั้งบ้านกันหนาแน่น ที่บ้านหนองล่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน กับบ้านแม่เหียะ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แต่ปัจจุบันชาวลัเวบ้านแม่เหียะ กลายเป็นคนเมืองไปเกือบหมดแล้ว แต่อย่างไรก็ตามพวกชาวลัเวเหล่านี้ยังคงนับถือผีลัเวกันอยู่ สืบต่อกันมา คือ **ผีละมั่ง ผีปู่สะ ย่าสะ**

การเซ่นไหว้บูชาผีละว้าหรือลัเว จะทำกันในเดือนแปดเหนือหรือไม่กี่เดือนแรกของทุกปี ในสมัยราชวงศ์กาวิละพวกลัเวน้ำบ่อหลวงได้รับหลาเงิน ดวงอาชญาตราภูมิคุ้มกัน จากพระเจ้ามโหตรประเทศ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ ๕ โดยมีต้องถูกเกณฑ์ไปในงานหลวง

ตามอำนาจเจ้าเมือง ในปี พ.ศ. ๒๓๙๕ แต่ต้องเสียภาษีหรือส่วยด้วย ข้าวเปลือกปีละ ๔๐๐ หาบ และเงินอีก ๒๐๐

หลาเงินนี้ทำด้วยแผ่นเงินบาง ๆ พวกลัวะที่บ่อแก้วจะเก็บไว้อย่างดี ถือเป็นของสูง ต้องนำไปฝังไว้ใต้ถุนบ้านหัวหน้า แม้เวลาจะล่วงเลยผ่านมาถึงปัจจุบันและกฎหมายนี้ไม่มีผลบังคับใช้แล้ว แต่พวกเขาก็ไม่นำหลาเงินออกมาจากที่ฝังไว้

หากจำเป็นต้องนำออกมาจากที่ฝังต้องทำพิธีเช่นไหว้ ด้วยการลั่นหมุดใหญ่และสุราพื้นบ้านอีกสองขวด ดังพิธีเช่นไหว้ประจำปีที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ในปัจจุบันยังปรากฏคนเชื้อสายลัวะ ที่หมู่บ้านขุนคง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ที่พวกเขายังเรียกพวกเขาว่า **ลัวะขุนคง** มาจนถึงทุกวันนี้

ลัวะขุนคงเป็นชุมชนคนเชื้อสายลัวะที่ปรากฏตัวตนมาจนถึงปัจจุบัน เป็นพยานยืนยันถึงการมีตัวตนของลัวะหรือลัวะในตำนานล้านนา

นอกจากนี้ยังมีคนเชื้อสายลัวะที่หมู่บ้านโป่ง ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เท่าที่ทราบมา คนแต่ก่อนเรียกลัวะบ้านโป่ง แต่พวกหลังนี้มีเลือดลัวะจางลงไปตามกาลเวลา เพราะมีการแต่งงานกับคนเมือง หันมานับถือพุทธศาสนา และไม่เลี้ยงผีลัวะแล้ว

ໃໝ່ມິຕິແຫ່ງກາລເວລາ ຍ້ອນຮຳສຶກກລັບສູ່
ສາດສາອັກຄະແຫ່ງບຸນລາຊະວິທະຍາ
ອາກຣາກເຫດ້າດວາມເປັນມາ ແຫ່ງດວາມຮຸ່ນເຮືອນ ແລະການລ່ຽມສລາຍ
ພັບອາກລດີຕກາລ ຈວບອນປັດຈຸບັນກາລ
“ສາຊະນາ”

ສາຊະນາໃໝ່ມິຕິກາລເວລາ

The Knowledge Center

ນ້ຳເສນອທັງສິດ ມີຄຸນຄ່າ